

CUỘC VẬN ĐỘNG “KHÔNG CHỈ LÀ THAN” PHONG TRÀO CỦA TỔ CHỨC PHI CHÍNH PHỦ/ NGĂN CHẶN SỰ HÂM NÓNG TOÀN CẦU

Khanh T. Tran *

Sư Cô Thích Hương Nhũ dịch

LỜI GIỚI THIỆU

Trong những năm gần đây việc hâm nóng toàn cầu đã không nhận được sự quan tâm đúng mức, mặc dù có những cảnh báo nghiêm trọng từ mẹ trái đất như siêu bão Haiyan đã giết hàng ngàn người ở Philipines và cơn bão Sandy gây nên thiệt hại nặng nề ở New York và phía Đông nước Mỹ. Những cơn bão khủng khiếp này và những ảnh hưởng khác do sự hâm nóng trái đất đã tấn công trên bình diện toàn cầu, những nước giàu cũng như nghèo. Nhiều chuyên gia hàng đầu cũng đã cảnh báo về những hậu quả thảm khốc nếu hành động khắc phục không được thực thi.

Báo cáo mới nhất của Tiểu Ban liên chính phủ về Biến Đổi Khí Hậu được ban hành vào tháng 9/2013 khẳng định rằng (với 95% độ tin cậy) sự phát ra khí CO₂ do con người gây ra và các loại khí nhà

(*) AMI Environmental, Henderson, Nevada, USA AMI Environmental, Henderson, Nevada, USA

kính khác chịu trách nhiệm về sự hâm nóng lên toàn cầu này. Báo cáo của IPCC cũng tiên đoán rằng nhiệt độ trung bình và mực nước biển sẽ gia tăng nhanh hơn dự đoán trước đây.

Những đánh giá của IPPC thì rất quan trọng bởi vì chúng là cơ sở cho các buổi thảo luận của Liên Hiệp Quốc về các vấn đề khí hậu mới. Các chính phủ lên kế hoạch sẽ hoàn tất thỏa thuận này vào năm 2015. Đây cũng là năm mà Mục Tiêu Phát Triển Thiên Niên Kỷ của LHQ kêu gọi các nước cho việc giảm phát thải khí CO₂ và đưa ra các chính sách nhấn mạnh đến sự phát triển bền vững môi trường. Tuy nhiên dường như các chính phủ khó có thể đạt được sự đồng thuận trên phạm vi quốc tế vì những áp lực về chính trị và kinh tế. Có những sự phân chia sâu sắc giữa những nước giàu và nghèo: Các nước đã phát triển và đang phát triển đổ lỗi cho nhau và những người nghèo lại đổ lỗi cho những người khác.

Trong những năm gần đây, chủ yếu do sự suy thoái kinh tế kéo dài nên có sự suy giảm khí thải CO₂ ở những nước phát triển như nước Mỹ. Tuy nhiên, việc giảm khí này không tương xứng với lượng khí thải tăng lên do những nước có nền kinh tế phát triển nhanh chóng như Ấn độ và Trung quốc. Vào tháng 11/2013, Cơ quan Khí tượng Thế giới WMO đã chỉ ra rằng nếu xu hướng phát tán hiện tại tiếp tục, nồng độ trung bình hàng năm toàn cầu của khí CO₂ sẽ vượt qua ngưỡng 400ppm (phần triệu) trước năm 2016. Michael Jarraud, Tổng Thư Ký của Cơ Quan WMO, cũng nói rằng “Chúng ta cần hành động ngay nếu không thì chúng ta sẽ hủy hoại tương lai con cháu của chúng ta và nhiều thế hệ tương lai. Thời gian không chờ đợi chúng ta” Một lời kêu gọi hành động tương tự cũng được đưa ra: “Đã Đến Lúc Hành Động” – Một Tuyên Ngôn của Phật Giáo về Biến Đổi Khí Hậu. Lời tuyên bố này có được từ sự đóng góp của hơn 20 Phật tử là giáo viên của nhiều tín ngưỡng cho quyển sách có nhan đề “Sự Hưởng ứng của Phật tử đối với tình trạng Khẩn cấp của Khí hậu”, xuất bản năm 2009. Quyển sách còn được viết nhiều nhà lãnh đạo Phật giáo gồm cả Đức Dalai Lama và Thích Nhất Hạnh. Cuốn sách hiện đang có sẵn trên mạng theo địa chỉ truy cập: http://www.ecobuddhism.org/bcp/all_content/buddhist_declaration/

Một số khoa học gia dự đoán rằng nồng độ khí CO₂ cần phải được kéo giảm xuống thấp 350ppm để đẩy lùi những tác động nguy hiểm của việc biến đổi khí hậu. Đức Dalai Lama cũng tán thành mức 350 mpp này và chỉ ra rằng: “Bây giờ là lúc khẩn cấp phải khắc phục nhằm đảm bảo cho một khí hậu an toàn trong tương lai cho các chúng sinh và các thế hệ con cháu sau này”. Điều này vĩnh viễn có thể thực hiện được nếu chúng ta có thể giảm lượng CO₂ trong không khí tới 350mpp. Những người Phật tử, những người trên thế giới quan ngại về vấn đề này và những người có từ tâm nên nhận thức rõ và hành động theo đó.

PHẬT TỬ PHẢN ỨNG VỚI VIỆC BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Sự hâm nóng toàn cầu và sự biến đổi khí hậu liên kết với nó đã thu hút rộng rãi trong giới Phật tử vì nhiều nước theo đạo Phật đã được dự đoán phải chịu nhiều ảnh hưởng tệ hại to lớn như những cơn bão khủng khiếp, hạn hán kéo dài, sự biến mất những vùng thấp do nước biển dâng cao.

Hội nghị UNDV đã dành ra hết những buổi hội thảo về vấn đề hâm nóng lên toàn cầu này, chẳng hạn hội nghị năm 2008 tại Hà Nội - Việt Nam, hội nghị 2009 ở Bangkok, Thái lan. Nhiều nhà lãnh đạo Phật giáo và nhiều học giả đã thảo luận rất sâu sắc về nguyên nhân và ảnh hưởng của nó từ quan điểm của Phật giáo và phản ứng thích hợp của Phật giáo. Trong biên bản được một tác giả trình bày tại hội nghị UNDV năm 2008, việc hâm nóng toàn cầu có thể hiểu được dựa trên lời dạy của Đức Phật, cơ bản như sau: Tứ diệu đế, Bát chánh đạo, Tam độc, Con đường Trung đạo, Thập nhị Nhân duyên và Đạo đức Phật giáo.

Như đã nói trên, nguyên nhân chủ yếu gây ra việc hâm nóng toàn cầu là do khí thải tạo hiệu ứng nhà kính sinh ra do việc đốt cháy nhiên liệu hóa thạch, chủ yếu là than đá dầu hỏa và khí tự nhiên. Những nhiên liệu hóa thạch này hiện tại đang là nguồn năng lượng chính yếu của thế giới. Điện từ những nhà máy phát điện chạy bằng than, xăng dùng cho xe hơi, khí ga dùng cho nấu nướng hoặc sưởi

ấm nhà. Mặc dù có những cảnh báo về những ảnh hưởng tệ hại của việc biến đổi khí hậu, thế giới vẫn tiêu thụ chúng hàng ngày với số lượng ngày càng lớn hơn, đặc biệt ở xã hội phương Tây, nơi khuyến khích tiêu dùng và phế thải, ví dụ hai hay nhiều xe hơi lớn cho mỗi gia đình, ti vi màu cho mỗi phòng vv ... Do suy thoái kinh tế kéo dài, nhiều vấn đề được đặt ra về lối sống lãng phí này. Thật không may, nó lại là ước mơ của hàng triệu người ở các nước đang phát triển như Trung quốc, Ấn độ và thậm chí cả những nước nghèo như Việt Nam. Đó là lí do tại sao lượng khí thải CO₂ toàn cầu vẫn gia tăng mặc dù có sự thuyên giảm phần nào ở Mỹ và các nước Âu châu.

Vì vậy, thay đổi khí hậu là biểu hiện của những điều tệ hại mà lòng tham là nguyên nhân chủ yếu. Nó cũng là hệ quả của hai thứ độc hại khác: sân hận và si mê. Giận dữ do không thích gìn giữ thiên nhiên và thói quen cố hữu. Si mê hay ảo tưởng làm cho chúng ta nghĩ mọi thứ đều trường tồn, rồi lạm dụng tài nguyên thiên nhiên và phớt lờ ảnh hưởng nghiêm trọng của việc hâm nóng toàn cầu, từ lụt lội và những cơn bão khủng khiếp gần đây tới việc nhiều khu vực miền duyên hải sẽ bị chìm xuống do mực nước biển dâng cao trong tương lai không xa.

Việc hâm nóng toàn cầu cũng có thể được nghiên cứu bằng cách áp dụng lời dạy cơ bản của Đức Phật: con đường Trung đạo, Bát chánh đạo và Lý Duyên khởi. Do tam độc nên con người phải chấp nhận các tình huống cực đoan, (1) con người chịu trách nhiệm về sự toàn cầu ấm lên hoặc (2) con người không thể làm gì để giải quyết nó. Là Phật tử, chúng ta không nên phủ nhận hay mất hy vọng mà nên đi theo con đường trung đạo và những phương cách mang tính tiên phong. Theo Bát chánh đạo, chúng ta nên hiểu đầy đủ nguyên nhân và ảnh hưởng của việc ấm lên toàn cầu (chánh tư duy) bằng nỗ lực tập trung tâm ý của chúng ta (chánh định), các dự định (chánh nghiệp) và sự thông tuệ (chánh kiến). Chúng ta nên kiểm tra các hành động và thói quen lãng phí trong cuộc sống riêng của mình (chánh mạng) và sau đó áp dụng các giải pháp tốt nhất (chánh tinh tấn) và quan tâm đến người khác và các hình thái sinh sống khác trên hành tinh này (chánh niệm).

Cuối cùng chúng ta phải nhận thức ra rằng mình đang sống trong một thế giới liên kết và phụ thuộc lẫn nhau, nơi mà những hành động của người này tuy nhỏ, cũng ảnh hưởng tới người khác và hành tinh như một toàn thể. Trong những năm gần đây đức hạnh của người Phật tử được ca ngợi như lòng trắc ẩn, đức từ bi, hi xả đã được đề nghị thực tập nhằm đáp ứng nhằm chế ngự sự hâm nóng toàn cầu. Những phẩm hạnh này cùng với sự bình an và niềm vui cảm thông là những phẩm chất chủ yếu của một vị Bồ tát - nguyện làm việc không mỗi mội để cứu độ cho muôn loài thoát khỏi nỗi thống khổ. Muôn loài bao gồm không chỉ loài người mà còn cả các loài sinh vật và môi trường nói chung.

Đối với mỗi cá nhân, các biện pháp tiên phong thì khá đơn giản ví dụ thay bóng đèn đốt nóng bằng bóng đèn compact tiết kiệm, trồng cây có bóng quanh nhà để hút khí CO₂ và làm mát, hạn chế sử dụng xe máy, dùng phương tiện công cộng nhiều hơn, đi xe đạp hoặc đi bộ mỗi khi có thể, tái chế để sử dụng lại bao giấy và các vật liệu khác. Ăn ít thịt hoặc ăn chay không những ngăn chặn việc giết hại động vật mà còn góp phần giảm khí CO₂ từ việc gia tăng chăn nuôi gia súc. Những biện pháp đơn giản này vừa thân thiện môi trường vừa tiết kiệm tiền bạc. Những điều này chỉ đòi hỏi một sự thay đổi nhỏ về lối sống hiện tại và phù hợp với cách sống đơn giản và thanh đạm theo đạo Phật.

Hành động trên phù hợp với mức độ cá nhân và cần có sự tham gia của hàng triệu người trong thời gian dài để làm giảm đáng kể sự phát thải khí CO₂. Vẫn còn có nhiều người phủ nhận thực trạng việc ấm lên toàn cầu hoặc tin vào việc khoa học kỹ thuật có thể khắc phục nhanh. Vì sự khẩn thiết của vấn đề khủng hoảng biến đổi khí hậu, điều chúng ta cần chính là một hành động tập thể mà tập trung chặn đứng những nguồn lớn thải ra khí CO₂, ví dụ việc đốt than ở qui mô lớn để sản xuất điện. Dưới đây là chương trình tổng hợp được tổ chức bởi những công dân "đã được khai tuệ": ngừng phát triển các nhà máy điện chạy bằng than mới và đóng cửa một số nhà máy loại này đang tồn tại ở Mỹ.

CUỘC VẬN ĐỘNG KHÔNG CHỈ LÀ THAN Ở NƯỚC MỸ

Ở nước Mỹ những công ty khai thác nhiên liệu hóa thạch, bao gồm khai thác than đá, các nhà máy sản xuất điện, các công ty dầu mỏ, là những tập đoàn lớn nhất nắm quyền tác động về chính trị và kinh tế. Một số công ty này tài trợ cho những nghiên cứu phủ nhận sự xảy ra việc biến đổi khí hậu và âm lên toàn cầu. Một số nhà lãnh đạo chính trị đã dùng nghiên cứu này nhằm ngăn chặn những nỗ lực giảm sự thải khí CO₂. Nhận thấy rằng sự thay đổi chính sách sẽ không thực thi sớm, nhiều tổ chức phi chính phủ (NGO) vì lợi ích cộng đồng và môi trường đã khởi xướng chiến dịch quần chúng và thách thức pháp luật để kêu gọi dừng khai thác than, phát triển khí gas và dầu hỏa, và việc đốt than cũng như các nguyên liệu hóa thạch khác. Một chiến dịch có tên là: Cuộc vận động Không Chỉ Là Than do câu lạc bộ Sierra, một tổ chức bảo vệ môi trường lớn nhất ở Mỹ thành lập với hơn 1,400,000 thành viên.

Cuộc vận động Không Chỉ Là Than của câu lạc bộ Sierra khởi đầu vào năm 2002 với 3 người rồi nhanh chóng phát triển thành một lực lượng có uy thế và đang làm nước Mỹ thay đổi cách sản xuất ra năng lượng. Vào năm 2001, quan chức của chính quyền Bush gặp đại diện ngành công nghiệp than như một phần của lực lượng chuyên về vấn đề năng lượng cần xóa sổ, lên kế hoạch cho một dự án mới “phát triển ngành than nhanh chóng” - kế hoạch xây dựng mới 150 nhà máy sản xuất điện sử dụng than. Sau khi ngành công nghiệp thắng thế trong việc xây những nhà máy này, nhà nước lẽ ra đã phải chặn đứng việc sử dụng các nhiên liệu bản thế kỷ 19 cho tương lai có thể dự đoán trước được. Tiềm năng cho các doanh nghiệp phát triển các ngành công nghệ năng lượng sử dụng gió, năng lượng mặt trời hay năng lượng sạch khác đã bị phá hỏng. Làm việc với dân địa phương và vùng lân cận khắp đất nước, các nhà tổ chức Câu Lạc Bộ Sierra bắt đầu chống lại các nỗ lực của Big Coal nhằm thúc đẩy triển khai việc xây dựng các nhà máy này. Sắt cánh bên nhau, họ giành được hết chiến thắng này đến chiến thắng khác.

“Nơi tốt nhất cho than và nhiên liệu hóa thạch là để yên chúng lại trong lòng đất”.

Mục đích của phong trào không những chỉ ngừng xây dựng các nhà máy điện dùng than mới mà còn đóng cửa các nhà máy chạy bằng than đang tồn tại bởi vì nhiều nhà máy này sử dụng công nghệ lạc hậu, thải ra một lượng lớn khí CO₂, không tuân theo tiêu chuẩn môi trường hiện tại. Mục tiêu cuối cùng là thay thế chúng bằng năng lượng có thể làm mới lại như năng lượng gió và năng lượng mặt trời. Trong những năm gần đây những nguồn năng lượng có thể làm mới trở nên cạnh tranh hơn nhiều so với nhiên liệu hóa thạch. Cuộc vận động đưa ra lời kêu gọi chiến đấu “nơi tốt nhất cho than và các nhiên liệu hóa thạch là để yên chúng trong lòng đất”.

Cuộc vận động Không Chỉ Là Than của câu lạc bộ Sierra sẽ làm giảm đáng kể lượng khí CO₂ thải ra từ các nhà máy năng lượng dùng than đốt và thay thế chúng bằng năng lượng sạch có thể làm mới. Do vậy, phong trào hoàn toàn phù hợp với Mục Tiêu số 7 của Các Mục Tiêu Phát Triển Thiên Niên Kỷ của Liên Hiệp Quốc. Thêm nữa, chiến dịch này còn nhằm đến sự công bằng về môi trường vì nhiều nước nghèo như Việt Nam chưa thải ra đáng kể lượng khí CO₂ mà vẫn phải gánh chịu hậu quả tệ hại của việc biến đổi khí hậu một cách không tương xứng.

Trong những năm gần đây, tác giả của bài viết này đã cộng tác với câu lạc bộ Sierra và các tổ chức phi chính phủ khác để đưa ra những phân tích kỹ thuật và các nhân chứng chuyên gia trong các vụ kiện chống lại các công ty năng lượng. Cuộc vận động Không Chỉ Là Than có những nhiệm vụ sau đây:

- Giáo dục quần chúng phổ thông về nguyên nhân và hậu quả của việc biến đổi khí hậu và làm ấm lên toàn cầu.
- Đưa thông tin cho dân địa phương gần nhà máy than biết về hiểm họa cho sức khỏe và sự ô nhiễm mà họ phải đối mặt. Một nhà máy than sẽ thải ra nhiều chất độc hại có thể dẫn tới ung thư và những vấn đề sức khỏe khác. Phần lớn những nhà máy hiện hữu đang dùng công nghệ lạc hậu và do đó không đáp ứng với những qui định môi trường hiện hành.
- Dùng những phương tiện bất bạo động như biểu tình, nói chuyện và viết kiến nghị để tạo áp lực cho những nhà lãnh đạo chính

trị và các công ty năng lượng.

- Thực hiện các phân tích kỹ thuật như bảng phân tích chất lượng mẫu không khí để minh chứng rằng nồng độ bình thường do sự phé thải của các nhà máy đã vi phạm các tiêu chuẩn chất lượng không khí hiện hành, và phân tích công nghệ kiểm soát khí thải để chỉ ra các kiểm soát tốn kém cần thực hiện.

- Sử dụng phân tích chi phí – lợi nhuận để cho các công ty năng lượng thấy phần lợi nhuận tốt nhất của họ so với các lợi ích ngắn hạn đang có bằng việc đóng cửa các nhà máy chạy than và chuyển sang sử dụng năng lượng có thể làm mới như năng lượng gió hay mặt trời. Trong những năm gần đây, các nguồn năng lượng có thể làm mới này đã trở nên cạnh tranh hơn so với năng lượng than.

- Nếu những công ty năng lượng không đồng ý đóng cửa nhà máy, dùng các hình thức đấu tranh hợp pháp tạo áp lực đối với những nhà lãnh đạo chính trị và các công ty năng lượng.

Ở nước Mỹ, Texas nổi tiếng về tình trạng gây ô nhiễm về năng lượng bởi các công ty khai thác năng lượng và dầu hỏa. Năm 2011, CLB SIERRA yêu cầu tác giả bài viết này phân tích mẫu chất lượng không khí của ba nhà máy năng lượng lớn dùng than đốt ở đông bắc Texas. Tháng 7 năm 2011, một tờ báo của CLB Sierra viết: “Hôm nay CLB Sierra đưa ra những báo cáo mới nhất để chỉ ra rằng những nhà máy năng lượng đốt than ở đông bắc Texas mà chủ nhân là Tập Đoàn Luminant, trước đây là Tập Đoàn TXU, là thủ phạm chính vi phạm các tiêu chuẩn chất lượng không khí Liên bang. Ba nhà máy dùng than mà địa chỉ có nêu trong báo cáo - Big Brown, tọa lạc ở hạt Freestone, Monticello ở hạt Titus và Martin Lake ở hạt Rusk có lịch sử về những vấn đề môi trường. Báo cáo của Khanh T. Tran của Cơ Quan Kiểm Soát Môi Trường AMI chỉ ra rằng mức phát thải gây ô nhiễm khí SO₂ phát ra từ mỗi mẫu của ba nhà máy này ở mức độ vượt xa tiêu chuẩn qui định của liên bang, đây là chưa tính đến các nguồn khí thải từ các nơi khác”. Một bản phân tích tài chính cũng ước lượng rằng cần tới 3,6 tỷ đô la Mỹ để trang bị cho những nhà máy năng lượng này của Tập Đoàn Luminant. Và bài viết của CLB Sierra đưa ra kết luận rằng “TXU-Luminant nên bắt đầu dẹp dần và cho đóng cửa những nhà máy than bẩn nhất của Tập Đoàn

TXU-Luminant - những nhà máy này là thảm họa của sức khỏe cộng đồng và điều này không thể chấp nhận được - cũng như không thể tồn tại về mặt tài chính. TXU-Luminant có thể làm tốt hơn nhiều khi mạnh dạn chuyển sang sử dụng năng lượng sạch”.